

بِسْمِ تَعَالَى

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

امروز توسعه علم و فناوری اولویت اول کشور است.

«مقام معظم رهبری»

مقایسه عملکرد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در دولت نهم و چهار ساله قبل از آن

۱۳۸۷-۱۳۸۰

مقدمه:

در جهان امروز، علم و فناوری، مهمترین سهم و بیشترین تأثیر را در رویکردهای علمی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کشورها داراست. بنابراین، عامل اصلی رسیدن به استقلال واقعی و رهایی از وابستگی‌های استعماری، دستیابی به دانش و فناوری است. نظام آموزش عالی، تحقیقاتی و فناوری فعال، فراگیر، خلاق، به روز، نو شونده و منطبق با شرایط اقلیمی و دستاوردهای علمی، در بستر تاریخی و با تأکید و توجه خاص بر ارزشها و آرمانهای اصیل خود، می‌تواند دستیابی به اهداف کلان را محقق سازد. در منویات حضرت امام خمینی (ره) بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران و در رهنمودهای انسان‌ساز مقام معظم رهبری، خودباوری، استقلال علمی، تسلط گفتمان علم محوری، جنبش نرم افزاری و تهیه نقشه جامع علمی کشور مورد تأکید واقع شده است. در سند چشم انداز بیست ساله نیز دستیابی به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه ترسیم شده که بر خورداری از دانش پیشرفته و توانایی در تولید علم و فناوری از ویژگی های ایران ۱۴۰۴ بر شمرده شده است.

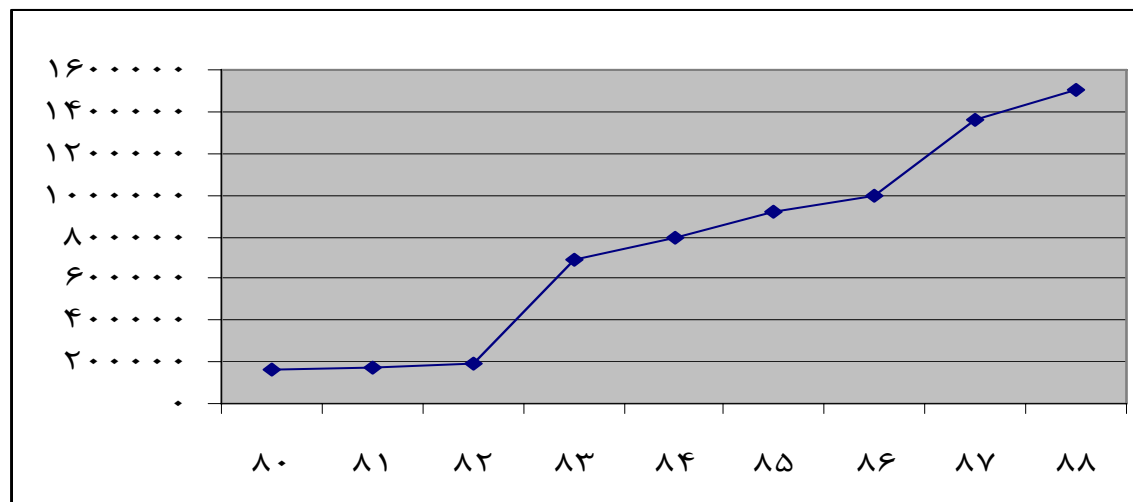
مجموعه حاضر، چکیده مقایسه عملکرد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در دولت نهم با چهارساله قبل از آن است.

۱. دانشجویی

مهمترین شاخص کمی در بخش آموزش عالی، وجود تعداد دانشجویان در کشور است. به همین دلیل نیز در کلیه برنامه های توسعه میان مدت این شاخص مورد تاکید قرار گرفته است. تحولات روی داده در جمعیت دانشجویی در سال های اخیر، حاکی از توجه جدی برنامه ریزان و مقامات وزارت علوم به افزایش و گسترش تعداد دانشجویان، در راستای رسیدن به جایگاه مطلوب علمی دارد. به برخی از این تحولات به اختصار اشاره می شود.

نمودار ۱-۱- تعداد پذیرفته شدگان در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی

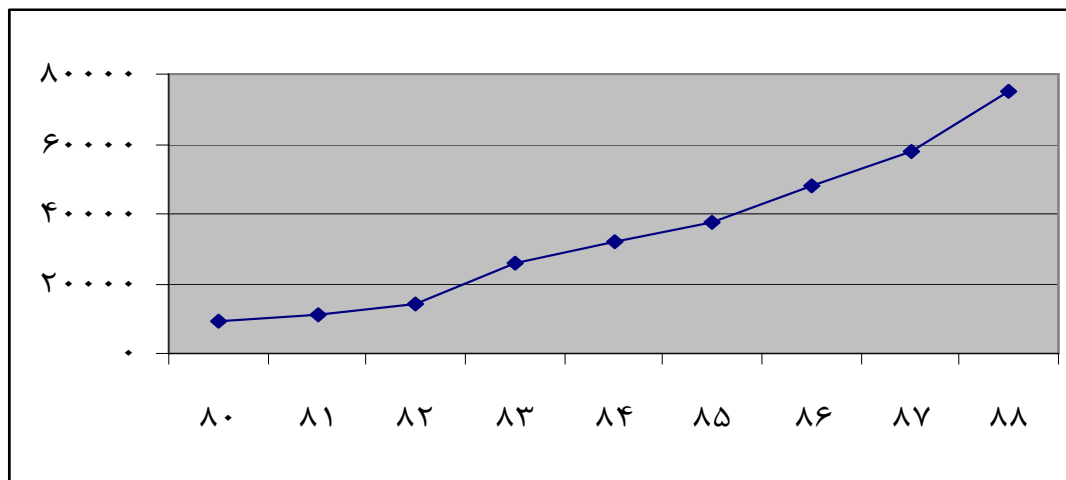
با توجه به نمودار شماره ۱-۲- تعداد پذیرفته شدگان در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی در سال ۸۰ کمتر از ۲۰۰ هزار نفر بود که این تعداد در سال ۸۳ به حدود ۶۶۸۷۸۵ نفر رسید. از سال ۱۳۸۴ اما با توجه به تاکید و سیاست "حداقل یک صندلی برای هر متقاضی ورود به دانشگاه" در دولت نهم این تعداد به بیش از یک میلیون و سیصد هزار نفر در سال ۱۳۸۷ و حدود ۱۵۰۰۰۰۰ در سال جاری می رسد. این در حالی است که حدود ۱۲۵۰۰۰۰ نفر در کنکور امسال ثبت نام کرده اند. این عامل نشان دهنده گسترش ظرفیت های دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور بیش از تعداد متقاضیان ورود به آموزش عالی کشور است. تحت این شرایط، سیاست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، به سمت جذب و پذیرش دانشجویان خارجی معطوف شده و در این راستا گام های نخستین برداشته شده و امید است در پنج سال آینده بخش اعظمی از این سیاست تحقق یابد.

سال	تعداد
۸۰	۱۶۰۰۰۰
۸۱	۱۶۰۰۰۰
۸۲	۱۶۰۰۰۰
۸۳	۶۸۷۵۰۰
۸۴	۸۰۰۰۰۰
۸۵	۹۲۰۰۰۰
۸۶	۱۰۰۰۰۰۰
۸۷	۱۳۶۴۰۰۰
۸۸	۱,۵۰۲,۰۰۰

نمودار ۱-۲- تعداد پذیرفته شدگان دوره های تحصیلات تکمیلی: کارشناسی ارشد

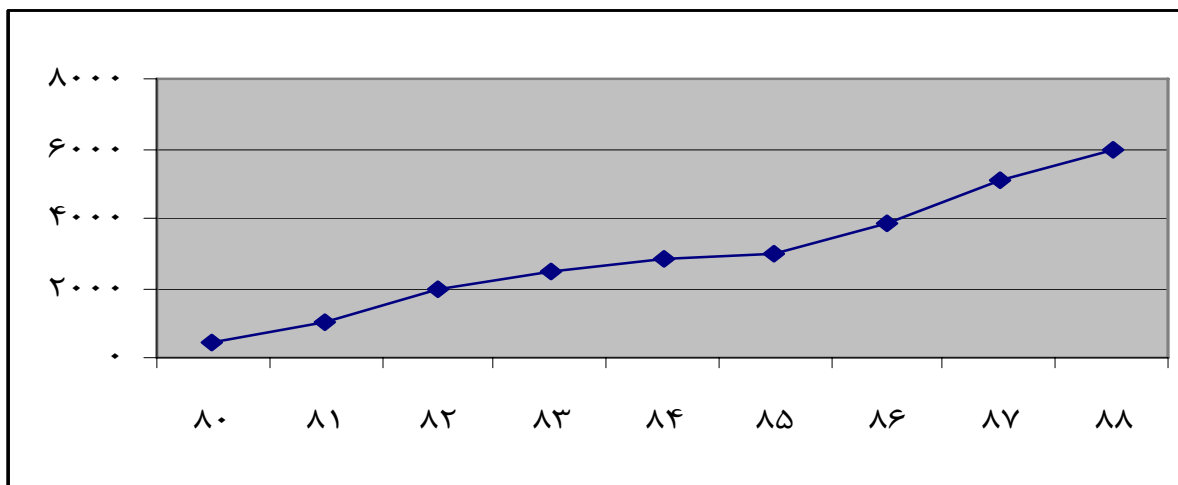
روند گسترش دانشجویان کارشناسی، در حوزه تحصیلات تکمیلی نیز تکرار شده است. این مهم است با توجه به اینکه رشد دانشجویان در این مقاطع، زمینه را برای تولید دانش و فناوری فراهم می کند. بر اساس نمودار تعداد پذیرفته شدگان دوره کارشناسی ارشد در سال ۸۰ کمتر از ۱۰ هزار نفر بود که در سال ۸۳ به حدود ۲۵۷۶۵ نفر افزایش پیدا کرد. با تلاش ها و برنامه ریزی های صورت گرفته و تامین زیرساختهای لازم، این روند با رشد سه برابری به حدود ۷۵۰۰۰ نفر در سال جاری می رسد.

سال	تعداد
۸۰	۹۵۰۰
۸۱	۱۱۰۰۰
۸۲	۱۴۰۰۰
۸۳	۲۵۷۶۵
۸۴	۳۲۰۰۰
۸۵	۳۷۵۰۰
۸۶	۴۸۰۰۰
۸۷	۵۷۹۵۰
۸۸	۷۵۰۰۰

نمودار ۱-۳- تعداد پذیرفته شدگان دوره های تحصیلات تکمیلی: دکتری

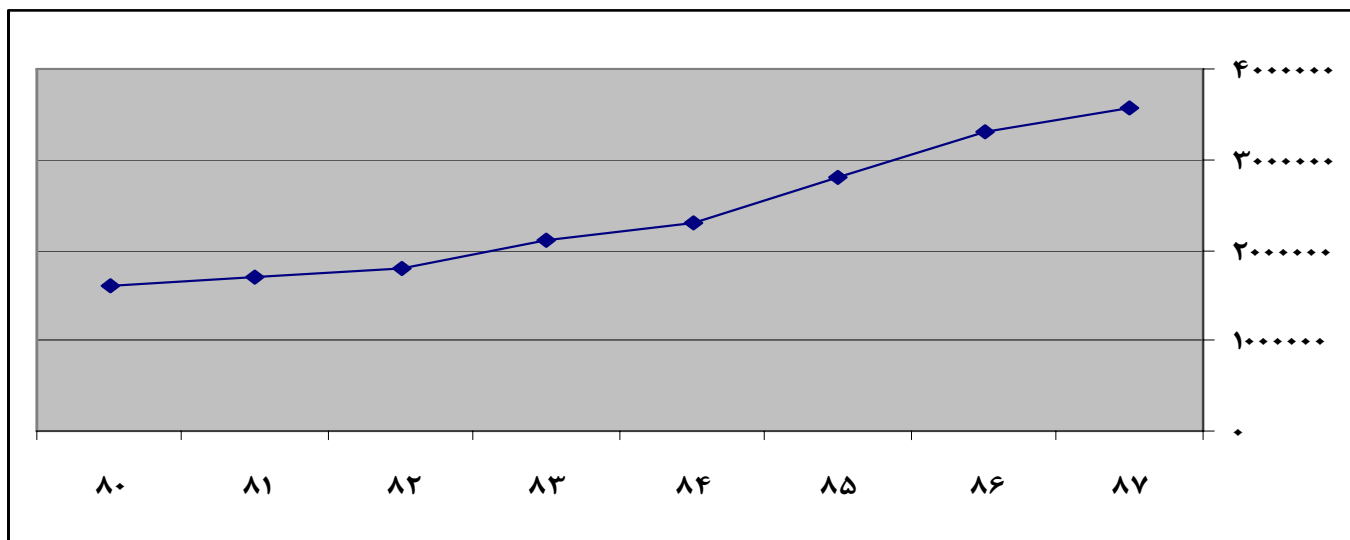
تعداد پذیرفته شدگان دوره دکتری در سال ۸۰ کمتر از ۳۰۰ نفر بود که در سال ۸۳ به حدود ۲۵۰۰ نفر رسید. این روند از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ با رشد قابل توجه ۲/۵ برابری به ۶۰۰۰ در سال جاری می رسد.

سال	تعداد
۸۰	۴۵۰
۸۱	۱۰۰۰
۸۲	۲۰۰۰
۸۳	۲۴۹۰
۸۴	۲۸۵۰
۸۵	۳۰۰۰
۸۶	۳۸۵۰
۸۷	۵۱۱۰
۸۸	۶۰۰۰

نمودار ۱-۴- روند تحول جمعیت دانشجویی

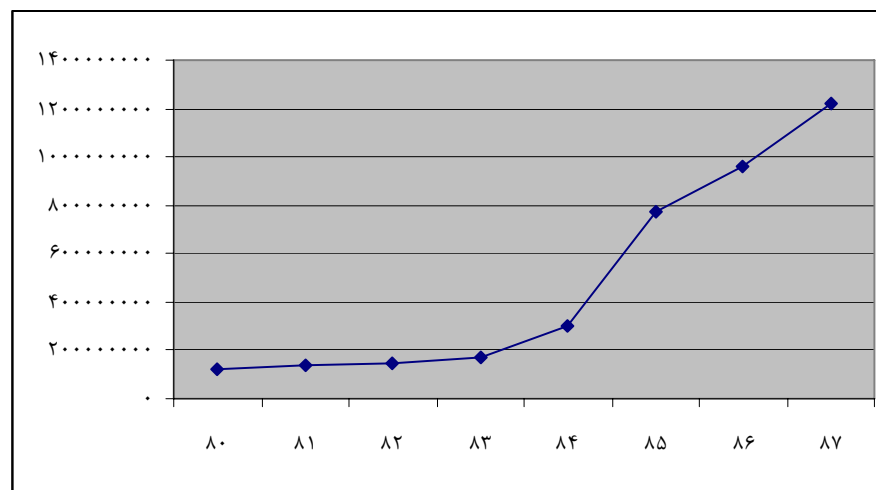
با توجه به نمودار جمعیت دانشجویی کشور در سال ۸۰ کمتر از ۲ میلیون نفر بوده و در سال ۸۳ به بیش از ۲ میلیون و یکصد هزار نفر رسیده و این میزان با رشد بیش از یک و نیم برابر در سال ۸۷ به ۳ میلیون و ۵۸۱ هزار نفر رسیده است.

سال	تعداد
۸۰	۱,۶۰۰,۰۰۰
۸۱	۱,۷۰۰,۰۰۰
۸۲	۱,۸۰۰,۰۰۰
۸۳	۲,۱۱۷,۴۷۱
۸۴	۲,۳۰۰,۰۰۰
۸۵	۲,۸۰۰,۰۰۰
۸۶	۳,۳۰۰,۰۰۰
۸۷	۳,۵۸۱,۰۷۰

نمودار ۱-۵- اعطای وام به دانشجویان:

نمودار شماره ۱-۵- شرح مبالغ وام اعطا شده به دانشجویان را در طی سال های مختلف نشان می دهد. همانطور که مشاهده می گردد در سال ۸۰ مبلغ ۱۲۰,۶۲۰,۲۳۸,۰۰۰ ریال وام اعطا گردیده که این مبلغ در سال ۸۳ به حدود ۱۶۹,۲۶۳,۸۵۸,۰۰۰ ریال افزایش پیدا کرده است. با تلاش های صورت گرفته در طی سال های ۸۴ تاکنون مبلغ وام های اعطا شده به دانشجویان شتاب قابل توجهی به ۱,۲۱۷,۷۲۵,۰۹۳,۳۷۹ ریال افزایش یافته است.

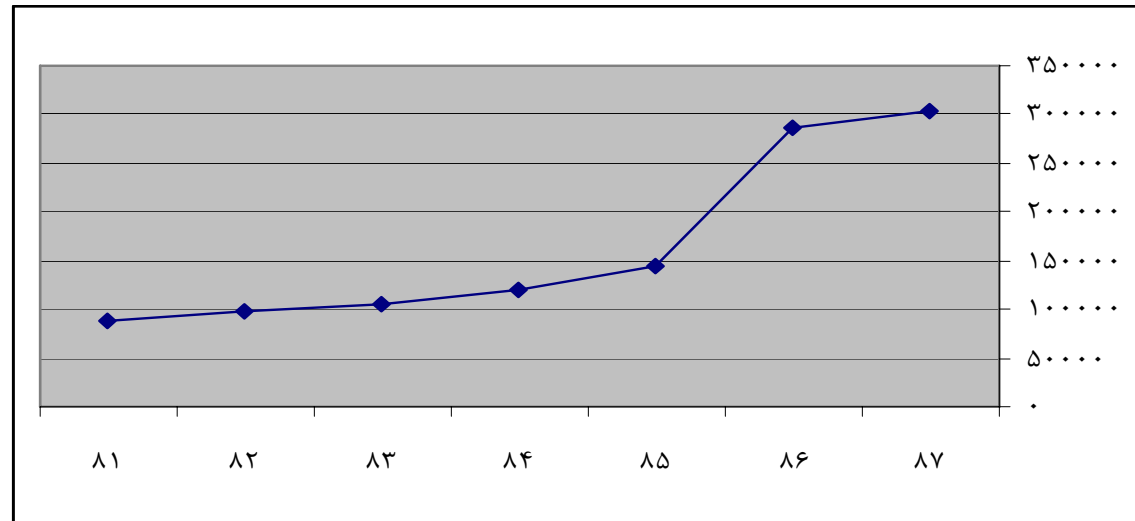

سال	مقدار
۸۰	۱۲۰,۶۲۰,۲۳۸,۰۰۰
۸۱	۱۴۱,۴۹۷,۸۳۹,۰۰۰
۸۲	۱۴۷,۶۴۸,۷۴۷,۰۰۰
۸۳	۱۶۹,۲۶۳,۸۵۸,۰۰۰
۸۴	۳۰۱,۵۸۸,۵۱۶,۰۰۰
۸۵	۷۷۳,۹۹۵,۸۸۹,۷۰۰
۸۶	۹۶۳,۴۶۸,۶۱۴,۰۰۵
۸۷	۱,۲۱۷,۷۲۵,۰۹۳,۳۷۹

روند گسترش فعالیت های ورزشی و توسعه اماکن ورزشی

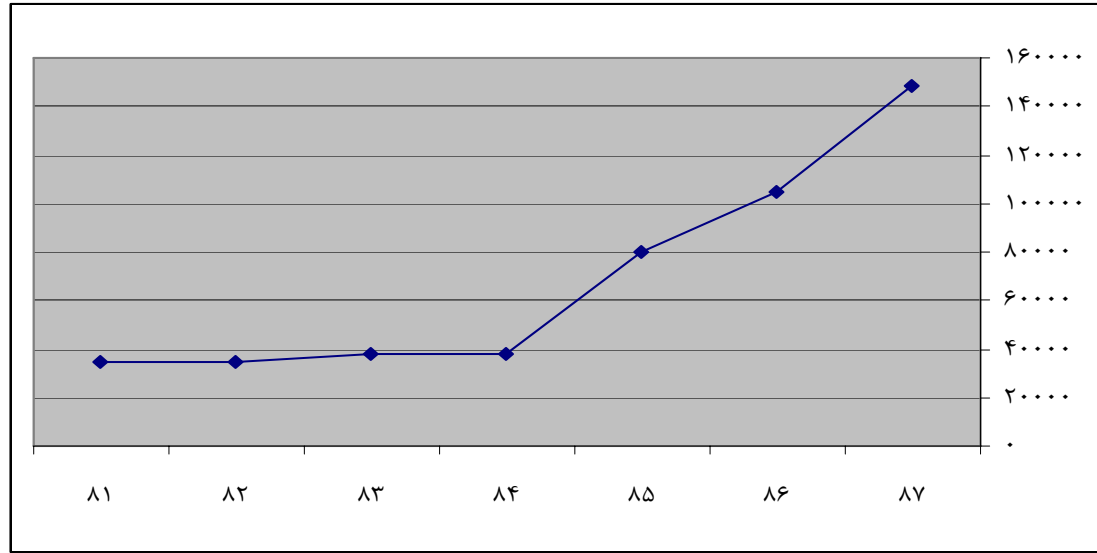
روند گسترش فعالیت های ورزشی دانشجویی و نیز توسعه اماکن ورزشی در نمودارهای ذیل به تفکیک قابل مشاهده است. شاخص های مربوط به دانشجویان تحت پوشش فعالیتهای ورزشی درون دانشگاهی، طی سال های ۸۱ تا ۸۳ به ترتیب ۸۹۱۶۰ و ۱۰۴۹۶۰ نفر بوده است. این شاخص نیز همانند شاخص های قبلی رشد سه برابری را تجربه کرده و در سال ۱۳۸۷ از ۳۰۳ هزار نفر دانشجویی تحت پوشش گذشته است. این موضوع در مورد افزایش متراتژ فضاهای ورزشی نیز مصداق دارد.

نمودار ۱-۶- دانشجویان تحت پوشش برنامه فعالیت های ورزشی درون دانشگاهی

سال	تعداد
۸۱	۸۹۱۶۰
۸۲	۹۸۰۷۶
۸۳	۱۰۴۹۶۰
۸۴	۱۱۹۶۸۲
۸۵	۱۴۵۰۵۵
۸۶	۲۸۷۵۴۲
۸۷	۳۰۳۹۴۳

نمودار ۱-۷- مترارفضا های ورزشی احداثی و تجهیز شده (مترمربع)

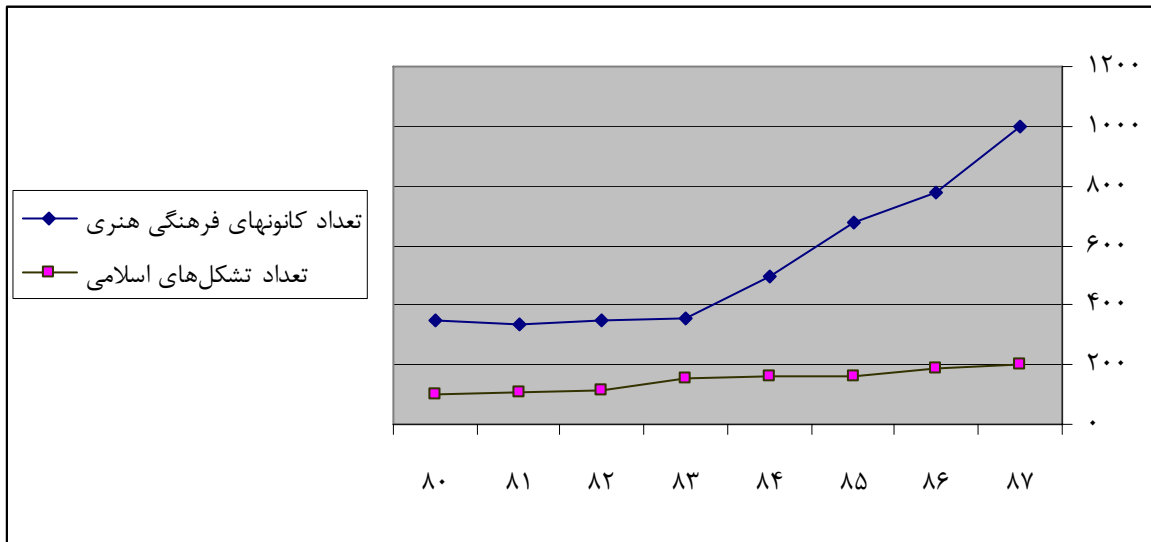
تعداد	سال
۳۴۶۰۰	۸۱
۳۴۹۰۰	۸۲
۳۷۹۰۰	۸۳
۳۸۰۵۰	۸۴
۷۹۶۶۰	۸۵
۱۰۴۸۱۰	۸۶
۱۴۸۷۰۰	۸۷

۲. فرهنگی

اهمیت فرهنگ و نقش آن در توسعه همه جانبه بر کسی پوشیده نیست. از اینرو، در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در راستای تاکیدات معمار کبیر انقلاب اسلامی و منویات رهبر فرزانه انقلاب، توجه ویژه‌ای به فعالیت های فرهنگی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی صورت گرفت. بویژه در دولت نهم، این بخش، مورد اهتمام جدی سیاست‌گذاران و برنامه ریزان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بوده است که بخشی از این تلاش ها در نمودارهای ذیل ترسیم شده است.

نمودار ۱-۲-۱- مقایسه شاخص عملکرد فعالیت های فرهنگی دانشگاهی: کانون ها و تشکل ها

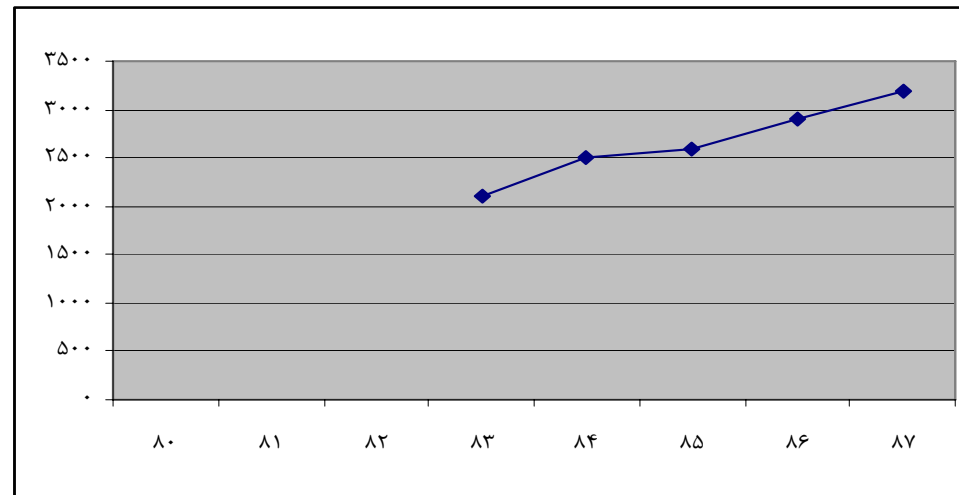
با توجه به نمودار شماره ۳-۱- تعداد کانون های فرهنگی - هنری و تشکل های اسلامی طی سال های ۸۰ تا ۸۳ به ترتیب از ۳۴۶ و ۱۰۰ مورد به ۳۶۲ و ۱۵۲ مورد رسیده است. در سال ۸۷ تعداد این کانون ها و تشکل ها با رشدی افزاینده ، به ترتیب به ۱۰۰۰ و ۲۰۰ مورد افزایش یافته است.

سال	تعداد: کانون ها	تعداد: تشکل ها
۸۰	۳۴۶	۱۰۰
۸۱	۳۳۵	۱۰۵
۸۲	۳۴۹	۱۱۱
۸۳	۳۶۲	۱۵۲
۸۴	۴۹۵	۱۶۲
۸۵	۶۷۸	۱۶۲
۸۶	۷۸۰	۱۸۵
۸۷	۱۰۰۰	۲۰۰

نمودار ۲-۲- مقایسه شاخص عملکرد فعالیت های فرهنگی جمعیت دانشجویی: نشریه ها

براساس نمودار شماره ۲-۳- اطلاعاتی از تعداد نشریات دانشجویی تا سال ۸۲ موجود نمی باشد. تعداد ۲۱۰۰ نشریه دانشجویی ثبت شده در سال ۸۳ با افزایش یک و نیم برابری به ۳۲۰۰ نشریه در سال ۸۷ رسیده است.

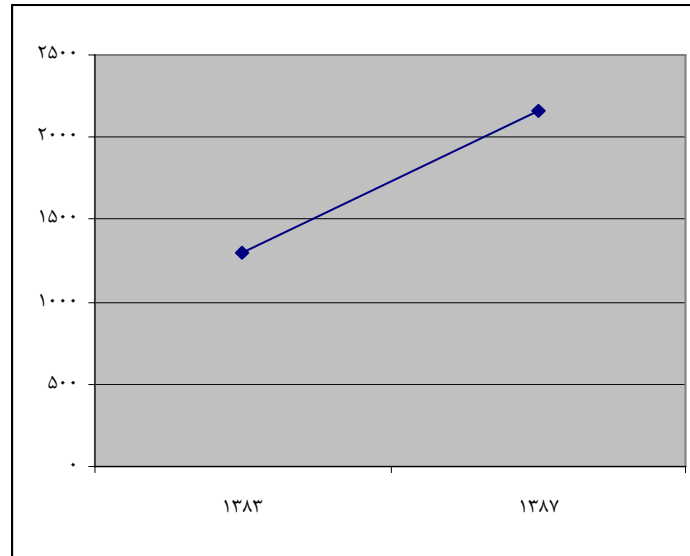

سال	تعداد: نشریات
۸۰	
۸۱	
۸۲	
۸۳	۲۱۰۰
۸۴	۲۵۰۰
۸۵	۲۶۰۰
۸۶	۲۹۰۰
۸۷	۳۲۰۰

۳. آموزش

نمودار ۳-۱- روند تحول در تعداد واحدهای آموزش عالی:

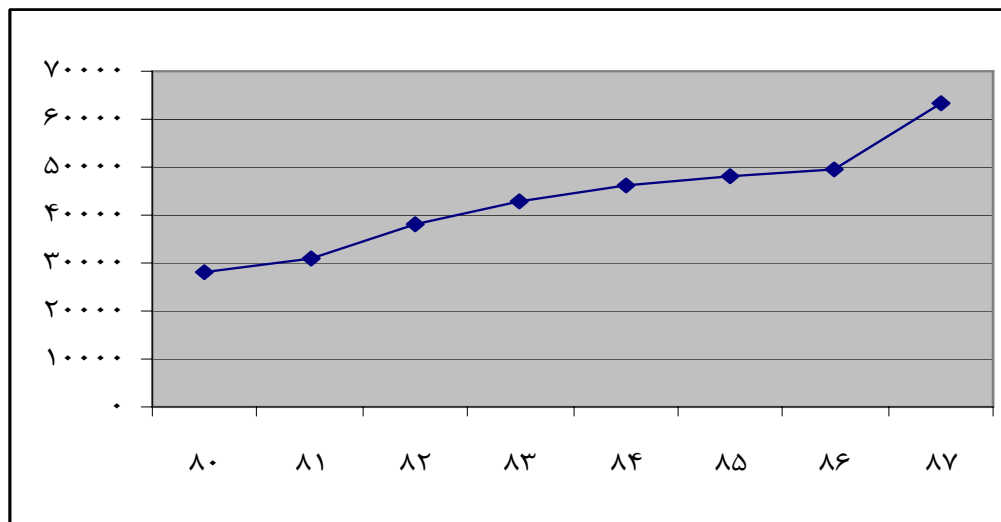
تعداد دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی در نمودار زیر قابل مشاهده است. تعداد واحدهای آموزش عالی هم اکنون ۲۱۵۸ مرکز می باشد، در صورتیکه تعداد آنها در سال ۸۳ بالغ بر ۱۳۰۰ مرکز بوده است.

سال	۱۳۸۳	۱۳۸۷
تعداد کل مراکز	۱۳۰۰	۲۱۵۸

نمودار ۳-۲- تعداد اعضای هیات علمی تمام وقت دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی

با توجه به نمودار تعداد اعضای هیات علمی تمام وقت در نظام آموزش عالی کشور، در سال ۸۰ حدود ۲۸۰۰۰ نفر بود که این رقم در سال ۸۳ به بیش از ۴۲۰۰۰ نفر رسید. این تعداد در فاصله سال های ۸۴ تا ۸۷ با رشدی قابل توجه با بیش از یک و نیم برابر افزایش به بیش از ۶۳۰۰۰ نفر عضو هیات علمی رسیده است که در حال حاضر مشغول تدریس و انجام فعالیت های علمی - پژوهشی در مراکز آموزش عالی کشور هستند.

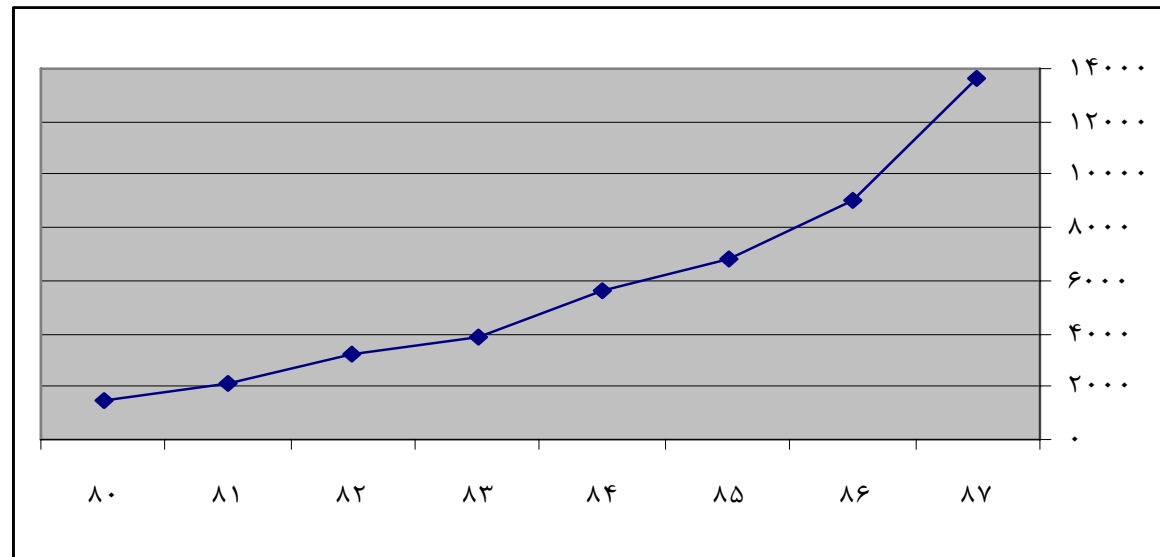

سال	تعداد
۸۰	۲۸۰۰۰
۸۱	۳۱۰۰۰
۸۲	۳۸۰۰۰
۸۳	۴۲۶۲۵
۸۴	۴۶۰۰۰
۸۵	۴۸۰۰۰
۸۶	۴۹۵۰۰
۸۷	۶۳۲۸۹

۴. پژوهشی

کشورهایی که اقتدار ملی را در گرو اقتدار علمی می بینند، بی شک در برنامه ریزی های استراتژیک و سیاستگذاری های علمی خود، پژوهش را اولین اولویت خود قرار داده اند. از این رو، تدوین نظام پژوهشی خلاق و نوآور در کشور یکی از ضروری ترین اقداماتی بود که در راستای توسعه دانایی محور در دولت نهم مورد توجه قرار گرفت. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در حوزه فعالیت های پژوهشی در راستای معماری سیستم نوین پژوهشی کشور و با توجه به ماموریت های واگذار شده در قانون، برنامه های کوتاه مدت و بلند مدتی را تعریف و اجرا کرده است که این تحولات در بخش پژوهشی در نمودارهای ذیل نمایان شده است.

نمودار ۴-۱- سیر تحول در تعداد مقالات چاپ شده در مجلات معتبر ISI

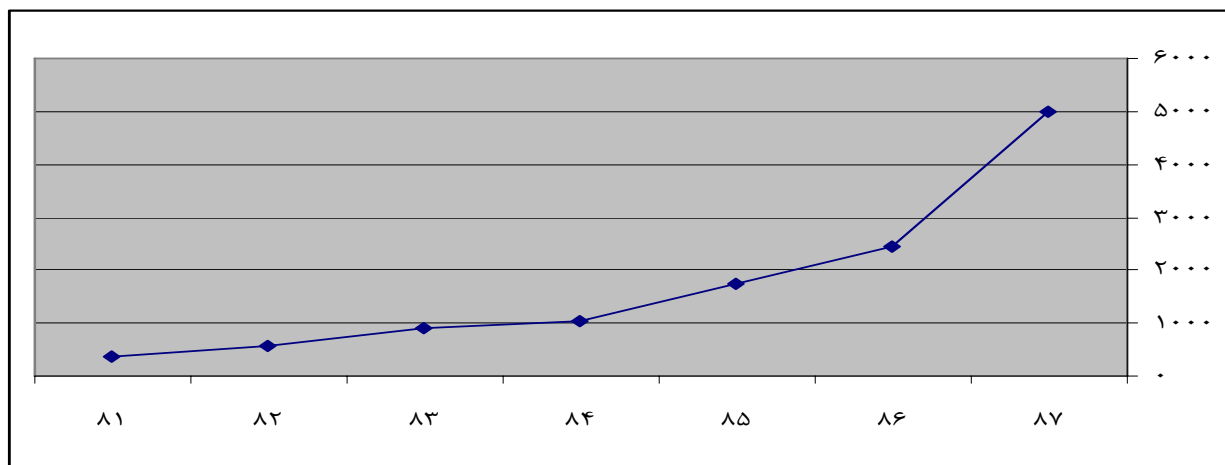
سال	تعداد
۸۰	۱۵۰۰
۸۱	۲۱۰۰
۸۲	۳۲۰۰
۸۳	۳۸۵۵
۸۴	۵۶۰۰
۸۵	۶۸۰۰
۸۶	۹۰۰۰
۸۷	۱۳۵۹۵

(این آمارها بر پایه سالهای میلادی از ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۸ استخراج شده است)

مستندات علمی یکی از شاخص های کلیدی در مباحث مربوط به تولید علم جهانی است. با توجه به نمودار شماره ۴-۱- تعداد مقالات چاپ شده در مجلات معتبر بین المللی رشد قابل ملاحظه ای را طی سال های اخیر داشته است. همچنانکه نمودار نشان می دهد روند رشد تولید علم از سال ۱۳۸۴ شتاب زیادی به خود گرفته بطوریکه در سال ۱۳۸۷ تعداد مستندات علمی به حدود ۱۳۶۰۰ مقاله رسید. این شتاب در تولید علم، ایران را از لحاظ شیب رشد مستندات علمی در رتبه اول جهان قرار داده و

نیز مقام علمی ایران در زمینه تولیدات علمی را به مقام ۲۴ دنیا ارتقا داده است. براساس برآورد علمی که از پنج ماه اول سال ۲۰۰۹ میلادی استخراج شده، پیش بینی می شود که تا پایان سال ۸۸ تولیدات علمی به بیش از ۱۹,۰۰۰ مستند علمی افزایش یابد. علاوه بر این، از افتخارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در دولت نهم راه اندازی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام ISC است و بر اساس تفاهمنامه منعقد شده با scopus، تمام تولیدات علمی - پژوهشی داخلی کشور در این پایگاه نیز منعکس شده و جایگاه جهانی کشور را در تولیدات علمی با جهش مواجه خواهد ساخت.

نمودار ۴-۲- مبلغ قراردادهای پژوهشی (میلیارد ریال) دانشگاههای دولتی با صنعت

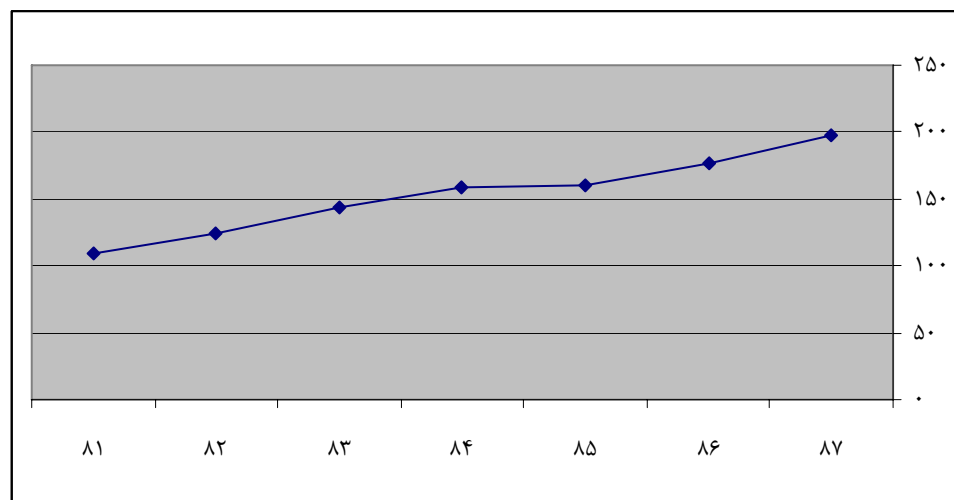

سال	مقدار
۸۱	۳۶۱
۸۲	۵۵۴
۸۳	۹۰۴
۸۴	۱۰۳۹
۸۵	۱۷۴۸
۸۶	۲۴۵۷
۸۷	۵۰۰۰

بر حسب میلیارد ریال

با توجه به نمودار فوق، اطلاعات دقیقی از مبلغ قراردادهای پژوهشی قبل از سال ۸۱ در دست نیست. با این حال، بررسی قراردادهای منعقد شده در سالهای اخیر با افزایش قابل توجهی مواجه شده است. برای نمونه، نمودار بالا نشان می دهد که میزان قراردادهای پژوهشی دانشگاه ها و موسسات پژوهشی در سال ۸۳ کمتر از ۱۰۰۰ میلیارد ریال بوده است در حالیکه با اتخاذ سیاستهای موثر توسط دولت نهم از جمله اختصاص حداقل یک درصد از درآمدهای اختصاصی دستگاههای اجرایی، شرکتها و بانکها به حوزه پژوهش این روند شتاب گرفته و به حدود ۵۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۷ رسیده است.

نمودار ۳-۴- تعداد انجمن های علمی کشور

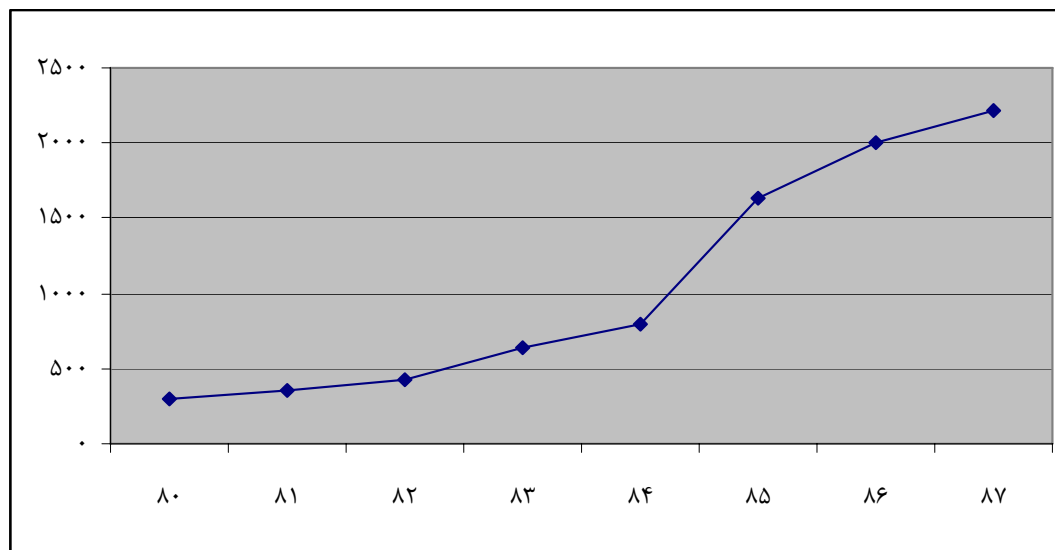

سال	تعداد
۸۱	۱۰۹
۸۲	۱۲۴
۸۳	۱۴۴
۸۴	۱۵۹
۸۵	۱۶۰
۸۶	۱۷۷
۸۷	۱۹۷

انجمن های علمی مجموعه ای از افراد متخصص عمدتاً دانشگاهی در یک رشته علمی هستند که داوطلبانه دور هم جمع شده تا از طریق تعامل آزاد، خردمندانه و بدور از واسطه، زمینه لازم را برای پیشبرد علم و ترویج اصول و قواعد علمی در آن رشته علمی را فراهم کنند. این انجمن های علمی از نظر سازمانی و تشکیلاتی مستقل بوده و وابسته به دولت نیستند و بر اساس اساسنامه و بوسیله مدیران منتخب اعضای خود اداره می شوند.

با توجه به نمودار فوق، تعداد انجمن ها از ۱۰۹ انجمن در سال ۸۱ به ۱۴۴ انجمن در سال ۸۳ رسیده است. با تداوم این روند، تعداد این انجمنها طی سال های اخیر نیز با رشد زیادی مواجه شده و تعداد آنها در سال ۸۷ به ۱۹۷ انجمن افزایش یافته است.

همچنین تعداد انجمن های علمی- دانشجویی از ۳۰۰ مورد در سال ۸۰ به ۶۴۰ انجمن در سال ۸۳ رسیده و در دولت نهم با تاکید بر وارد کردن دانشجویان به فعالیت های علمی تعداد این انجمن ها با افزایشی بیش از سه برابری به ۲۲۱۴ انجمن افزایش یافته است.

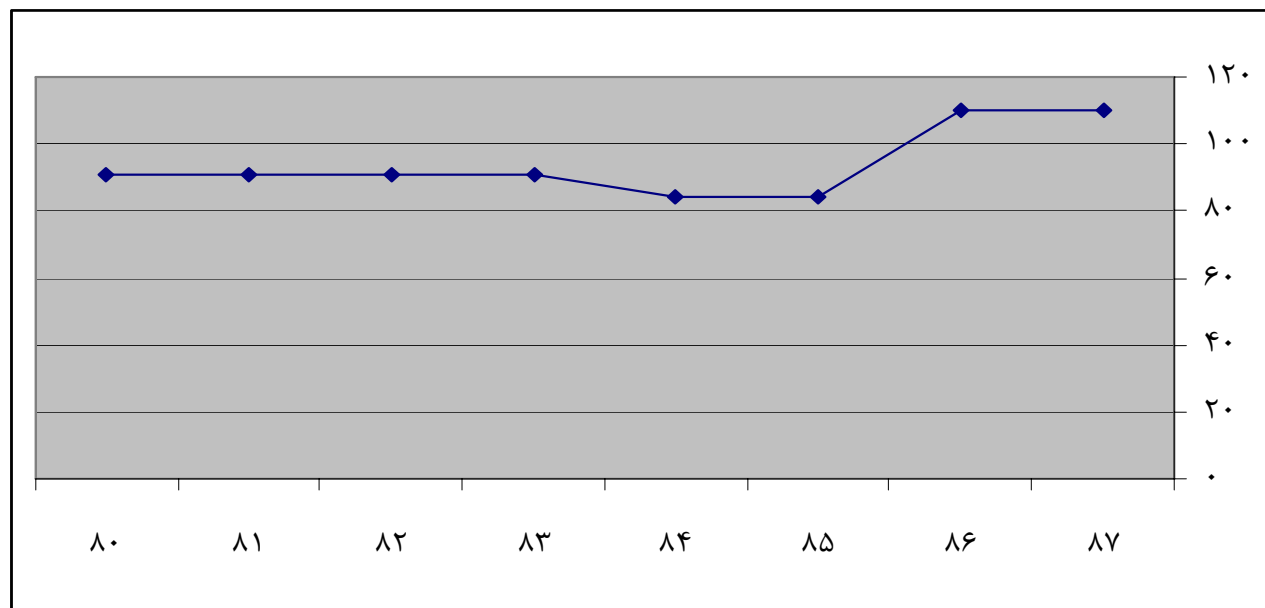

سال	تعداد: انجمن ها
۸۰	۳۰۰
۸۱	۳۶۰
۸۲	۴۲۰
۸۳	۶۴۰
۸۴	۸۰۰
۸۵	۱۶۴۰
۸۶	۲۰۰۰
۸۷	۲۲۱۴

نمودار ۴-۴- تعداد قطب های علمی کشور

قطب های علمی یکی از نهادهای ایجاد شده پس از پیروزی انقلاب اسلامی است این نهاد از گروهی از اعضای هیات علمی یک دانشگاه و مراکز پژوهشی با توان علمی بالا تشکیل شده که با برتری نسبی در یک زمینه علمی- تخصصی در علوم کاربردی یا بنیادی، برای دستیابی به کیفیت برتر علمی در سطح منطقه، ملی و بین المللی و در جهت پاسخگویی به نیازهای اساسی کشور تلاش می کنند. حرکت در مرزهای دانش و فناوری و پرهیز از موازی کاری و همکاری های فرادانشگاهی از اهداف ایجاد قطب های علمی بوده است.

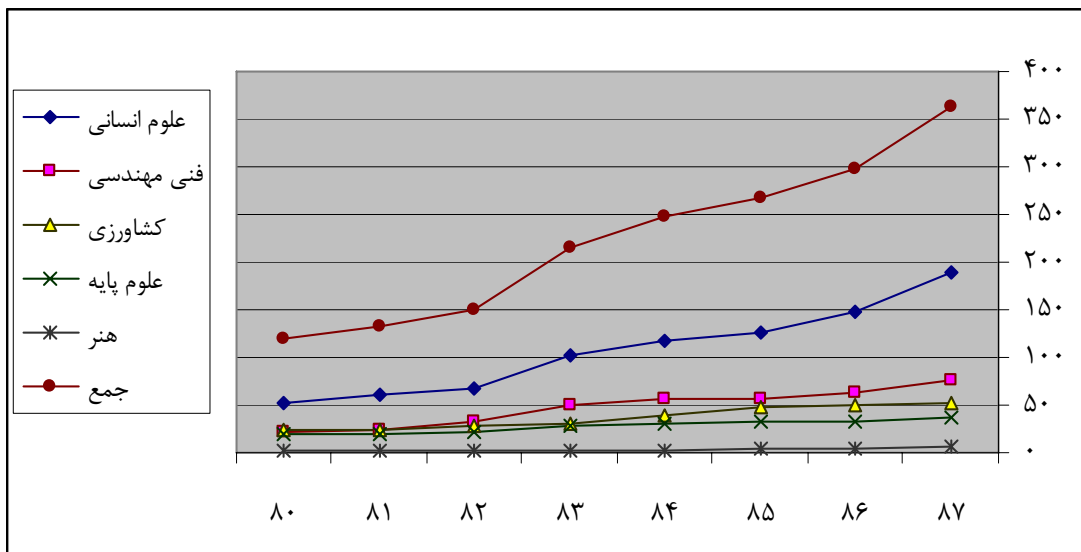
همانطور که در نمودار مشاهده می گردد تعداد قطب های علمی کشور با نوساناتی مواجه بوده که این امر ناشی از نظارت مداوم بر آنهاست بطوریکه مجوزهای قطب های علمی غیرفعال طبق شرایط و ضوابط خاص خود لغو می گردد. با این حال تعداد قطب های علمی کشور از ۹۱ مورد در سال ۸۰ تا سال ۸۳ ثابت باقیمانده و از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۷ تعداد این قطبهای علمی به ۱۱۰ قطب افزایش پیدا کرده است.

سال	تعداد
۸۰	۹۱
۸۱	۹۱
۸۲	۹۱
۸۳	۹۱
۸۴	۸۴
۸۵	۸۴
۸۶	۱۱۰
۸۷	۱۱۰

نمودار ۴-۵- نشریات علمی- پژوهشی کشور

با توجه به نمودار فوق تعداد نشریات علمی- پژوهشی کشور طی سال های اخیر از رشد خوبی بهره مند بوده است. تعداد نشریات علمی- پژوهشی کشور از ۱۱۹ مورد در سال ۸۰ به ۲۱۶ مورد در سال ۸۳ رسیده و طی یک رشد بیش از یک و نیم برابری در سال ۸۷ به ۳۶۲ نشریه رسیده است. در نمودار زیر وضعیت نشریات معتبر کشور به تفکیک گروه در سال های مختلف قابل مشاهده است.

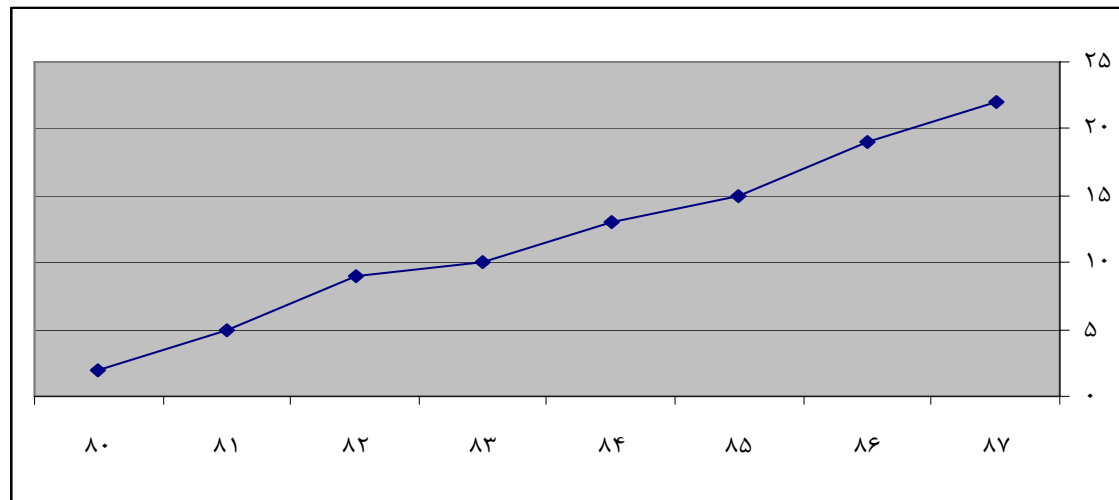

سال	علوم انسانی	فنی مهندسی	کشاورزی	علوم پایه	هنر	جمع
۸۰	۵۲	۲۲	۲۳	۲۰	۲	۱۱۹
۸۱	۶۰	۲۴	۲۵	۲۰	۳	۱۳۲
۸۲	۶۷	۳۲	۲۸	۲۱	۳	۱۵۱
۸۳	۱۰۳	۵۱	۳۱	۲۸	۳	۲۱۶
۸۴	۱۱۷	۵۷	۳۹	۳۱	۳	۲۴۷
۸۵	۱۲۷	۵۷	۴۸	۳۲	۴	۲۶۸
۸۶	۱۴۸	۶۴	۴۹	۳۳	۴	۲۹۸
۸۷	۱۹۰	۷۷	۵۲	۳۷	۶	۳۶۲

۵. فناوری

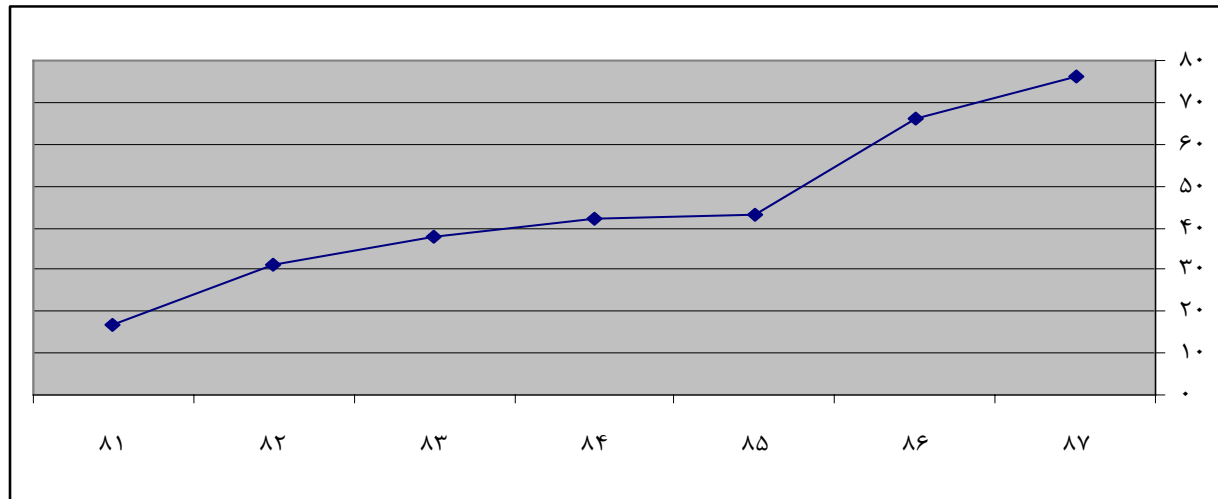
معاونت فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در راستای انجام مأموریت‌ها و نیل به اهداف پیش‌بینی شده از طریق ایجاد و توسعه زیرساخت‌های لازم به منظور حمایت از دستاوردهای فناوری کارآفرینان جوان، تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی-فناوری، تقویت جایگاه بخش خصوصی در تولید محصولات و خدمات فناوری قابل عرضه به بازارهای ملی و بین‌المللی و کمک به تسریع فرایند علمی شکل‌گرفت. از اینرو، برای تکمیل چرخه آموزش و پژوهش در کشور، نهادسازی در فناوری در غالب پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری مورد توجه قرار گرفت. اولین اقدامات در این راستا به سال ۱۳۷۶ با صدور مجوز و احداث شهرک علمی-تحقیقاتی اصفهان بر می‌گردد در ۸ ساله بعد از آن، تعداد پارک‌های علم و فناوری کشور به ۱۳ پارک، و مراکز رشد علم و فناوری به ۳۸ مرکز، واحدهای فناور مستقر در پارک‌ها به ۵۷۵ واحد و تعداد دانشگران شاغل به ۲۷۱۷ نفر در سال ۱۳۸۳ افزایش پیدا کرد. این روند با اقدامات چشمگیر دولت نهم و با شعار «هر استان یک پارک علم و فناوری یا مرکز رشد» به ۲۳ پارک علم و فناوری، ۷۶ مرکز رشد فناوری، ۱۳۹۵ واحد فناوری و ۱۱۴۵۱ دانشگر شاغل منجر شده است. تحولات روی داده در این عرصه در نمودارهای ذیل قابل مشاهده است.

نمودار ۵-۱- روند تحول پارک‌های علم و فناوری کشور

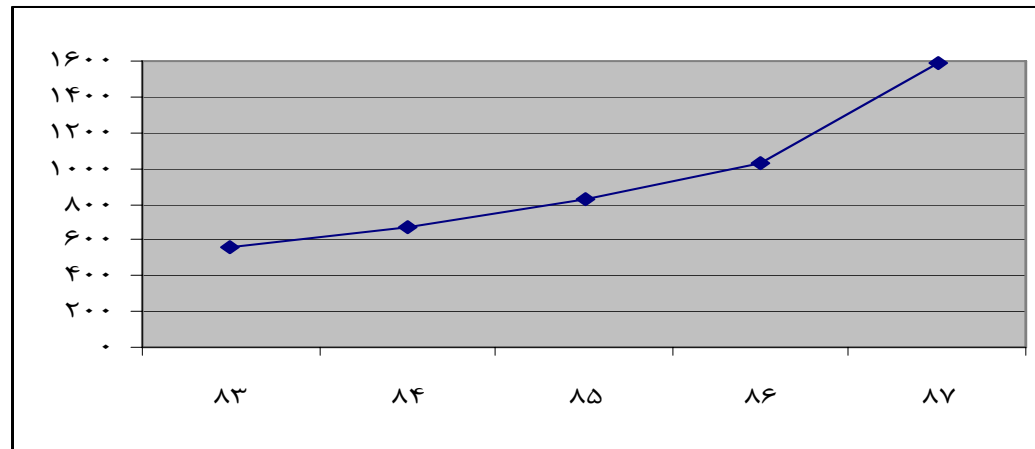
سال	تعداد
۸۰	۲
۸۱	۵
۸۲	۹
۸۳	۱۱
۸۴	۱۳
۸۵	۱۵
۸۶	۱۹
۸۷	۲۳

نمودار ۵-۲- روند تحول مراکز رشد علم و فناوری کشور

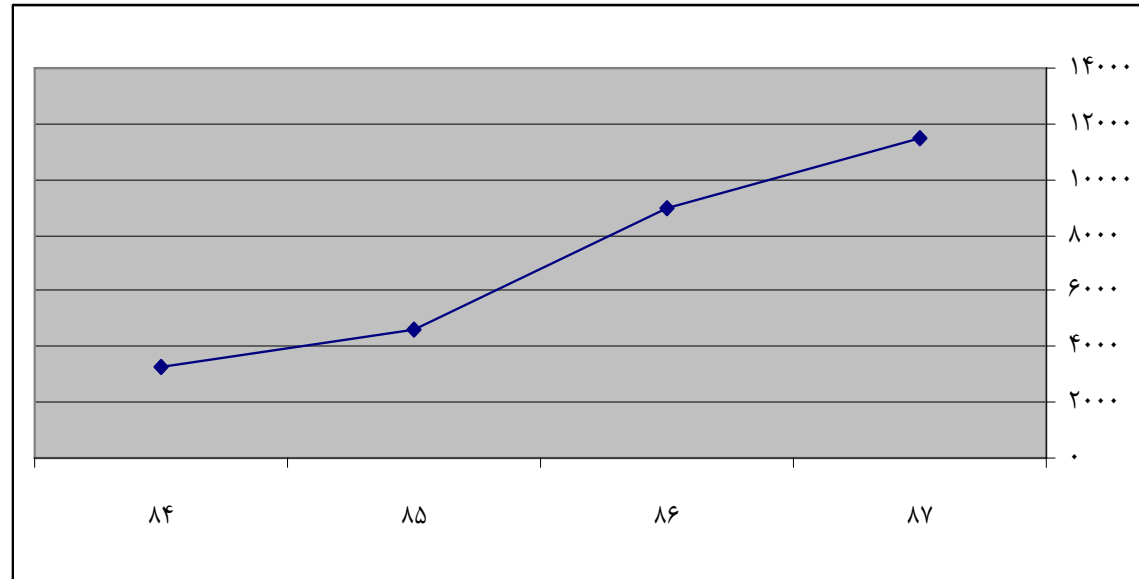
سال	تعداد
۸۱	۱۷
۸۲	۳۱
۸۳	۳۶
۸۴	۴۲
۸۵	۴۳
۸۶	۶۶
۸۷	۷۶

نمودار ۵-۳- تعداد واحدهای فناور مستقر

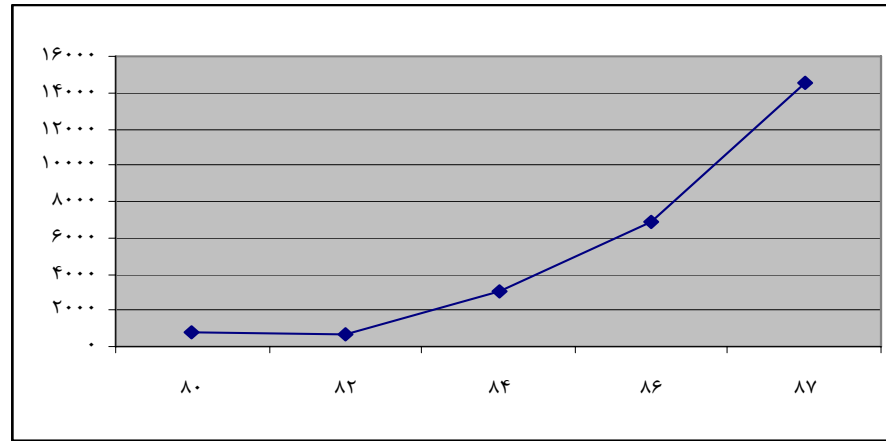
سال	تعداد
۸۳	۵۶۳
۸۴	۶۷۴
۸۵	۸۲۴
۸۶	۱۰۲۹
۸۷	۱۵۸۸

نمودار ۵-۴- تعداد دانشگران تمام وقت شاغل در واحدهای فناوری مستقر

سال	تعداد
۸۴	۳۲۹۲
۸۵	۴۶۰۸
۸۶	۸۹۹۱
۸۷	۱۱۴۵۱

نمودار ۵-۵- تحول در تعداد اختراعات ثبت شده

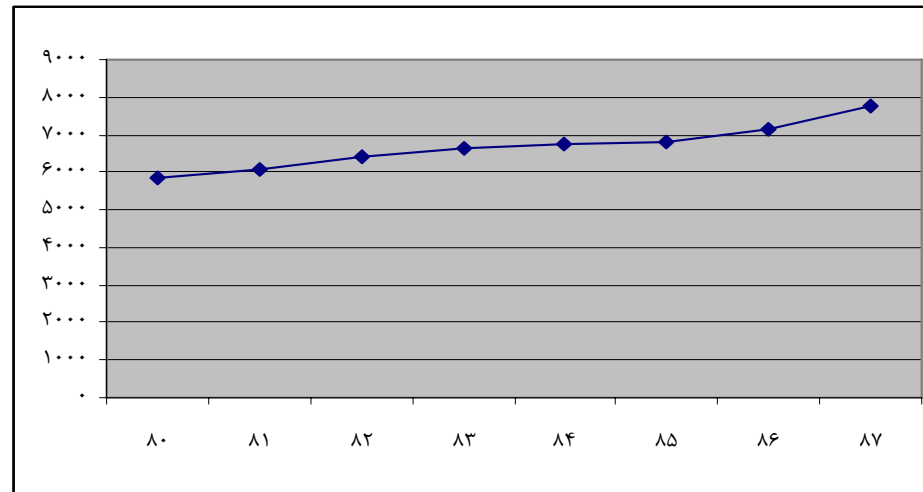

سال	تعداد
۸۰	۸۱۱
۸۲	۶۹۷
۸۴	۳۰۳۶
۸۶	۶۸۸۳
۸۷	۱۴۵۰۴

همانطور که در نمودار فوق قابل مشاهده است، روند تعداد اختراعات ثبت شده طی سال های ۸۰ تا ۸۴ از رشد متوسطی برخوردار بوده و تعداد اختراعات ثبت شده از ۸۱۱ مورد به ۳۰۳۶ مورد در سال ۱۳۸۴ رسیده است. اما اختراعات ثبت شده طی سال های ۸۴ تا ۸۷ با رشد قابل توجهی مواجه شده است و تعداد اختراعات ثبت شده در سال ۱۳۸۶ حدود ۶۸۸۳ مورد بوده و تعداد آنها در پایان سال ۱۳۸۷ به ۱۴۵۰۴ مورد رسیده است.

۶. طرح و توسعه

نمودار ۶-۱- فضای کالبدی (هزار مترمربع) مربوط به دانشگاه های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

سال	متراژ
۸۰	۵۸۶۰
۸۱	۶۱۰۰
۸۲	۶۴۰۰
۸۳	۶۶۵۰
۸۴	۶۷۶۰
۸۵	۶۸۲۰
۸۶	۷۱۴۰
۸۷	۷۷۴۰

بر حسب هزار متر مربع

فضای کالبدی مربوط به دانشگاه های وابسته به وزارت متبوع در طی سال های ۸۴ تا ۸۷ نسبت به سال های ۸۰ تا ۸۳ از رشد بیشتری برخوردار بوده است. همانطور که از نمودار فوق فضاها قابل مشاهده است، این فضاها از ۵۸۶۰ هزار متر مربع در سال ۸۰ به ۶۶۵۰ هزار متر مربع در سال ۸۳ رسید. این در حالیست که در سال ۱۳۸۷ این فضا به حدود ۷۷۴۰ هزار متر مربع رسیده است. که حاکی از رشد بیش از یک میلیون مترمربع در طی سال های ۸۴ تاکنون می باشد.

برخی از فعالیت‌هایی که برای اولین بار در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تحقق یافته است:

- ✓ برای اولین بار در کشور در سال ۸۸، ظرفیت پذیرش دانشجو از تعداد داوطلبان ورود به آموزش عالی بیشتر شده است، (ظرفیت بیش از ۱/۵۰۰/۰۰۰ و داوطلب حدود ۱/۲۵۰/۰۰۰ نفر).
- ✓ راه‌اندازی طرح نمایه سازی و رتبه‌بندی مقالات و مجلات به نام " پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC Iran & Islamic World Science Citation Center: ISC) که اختصاراً به عنوان (ISC جهان اسلام) مشهور شده است، با هدف ارزیابی و رتبه بندی دانشمندان، پژوهشگران، نشریات علمی و کشورهای جهان اسلام و همچنین تعیین مقالات داغ، مشخص کردن نویسندگان پُر استناد و مقالات پُر استناد و در نهایت، سنجش و ارزیابی عملکرد پژوهشی کشورهای اسلامی عضو سازمان کنفرانس اسلامی
- ✓ رتبه بندی دانشگاه‌های جهان اسلام با هدف بسترسازی برای ارتقای کیفیت آموزش عالی کشورهای اسلامی، افزایش فضای رقابتی میان دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی کشورهای اسلامی در رقابت این دانشگاه‌ها با معتبرترین دانشگاه‌های جهان و کمک به توسعه علم و فناوری در جهان اسلام
- ✓ پرتاب اولین محموله کاوشگر به فضا به گونه ای که تمام سیستم‌ها با موفقیت عمل کرد و محموله به سلامت به زمین بازگشت و برای اولین بار عکس از زمین توسط یک کاوشگر ایرانی گرفته شد.

✓ تدوین سند توسعه پژوهش و فناوری کشور

✓ توسعه ارتباطات بین‌المللی از جمله راه اندازی شبکه همکاری پارکهای علم و فناوری کشورهای اسلامی و شبکه نانو فناوری کشورهای اسلامی با محوریت ایران

✓ تدوین اسناد ملی بیوتکنولوژی، فناوری هوا، فضا و ... و تصویب برخی در شورای عالی انقلاب فرهنگی

✓ طراحی و تدوین و تعریف چارچوب، اجزا و ساختار نقشه جامع علمی کشور

✓ تهیه، ساخت و ارزیابی سیستم پولیمری دارورسانی تحریک پذیر قابل تزریق حاوی داروی "تاموکسیفن سترات" برای درمان سرطان سینه

✓ سنتز ترکیبات پایه شیمی ارگانو سیلیکون که در تمام صنایع پیشرفته تکنولوژیک کاربرد دارد و مقدمه ای برای پایه گذاری صنایع ارگانو سیلیکون در کشور است

✓ رو نمایی از ۷ دستاورد بزرگ در سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی

▪ تولید سیستم آب شیرین کن با استفاده از نور خورشید

▪ ایجاد خانه خورشیدی

▪ طراحی بالاروهای یونی

▪ تولید بنزین از نیشکر

▪ تولید نیمه انبوه پایه بادام و فندق از کشت بافت

▪ طراحی و ساخت سیستم DJ سوند

▪ راه اندازی ایستگاه‌های زمینی دریافت سیگنال‌های ماهواره‌ای

✓ طراحی و ساخت تجهیزات و سامانه‌های پیشرفته دفاعی از جمله سامانه‌های راداری و موشکی

✓ کسب نمایندگی انجمن بین‌المللی پارکهای علم و فناوری جهان شاخه جنوب غرب آسیا

- ✓ پیشنهاد و تصویب راه اندازی شبکه پارکهای علم و فناوری کشورهای اسلامی از طرف کامستک به جمهوری اسلامی ایران
- ✓ طراحی و دستیابی به دانش فنی ساخت ابررایانه ها در حداقل سه دانشگاه و مرکز پژوهشی کشور
- ✓ اصلاح آیین نامه ارتقا و قائل شدن امتیاز برای ارتقای جایگاه رفتار و اخلاق علمی و توجه به شاگرد پروری، فناوری، نوآوری، پژوهشهای کاربردی و ثبت اختراع و توجه به مقالات ISC.
- ✓ ایجاد دانشگاه معارف اسلامی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری به منظور تربیت کادر متخصص در زمینه تدوین دروس معارف اسلامی
- ✓ تهیه آیین نامه هسته های دانشجویی پژوهش محور
- ✓ تهیه و تصویب آیین نامه های کمیسیون شتاب‌گرهای ملی
- ✓ راه اندازی کمیته علم سنجی
- ✓ تعریف و ترویج مفهوم دانشگاه تمدن‌ساز ایرانی - اسلامی و برنامه‌ریزی اجرایی برای تحقق آن
- ✓ تشکیل شورای تعامل دانشجو و مدیریت دانشگاه و تدوین آیین‌نامه آن جهت اجرا
- ✓ تعظیم و تکریم شهدای دانشجو؛ ساخت پردیس شهدای دانشجو و تدفین شهدای گمنام
- ✓ تشکیل کمیته بازنگری در رشته های علوم انسانی و تشکیل کمیته ارتقای متون درسی
- ✓ تشکیل ستاد غدیر
- ✓ تشکیل هیئت ممیزه تخصصی علوم انسانی و هنر
- ✓ تهیه و تدوین برنامه درسی دوره دکتری فرهنگ و تمدن اسلام و ایران با همکاری حوزه و دانشگاه
- ✓ ارائه ۲ واحد درس فرهنگ و تمدن اسلام و ایران از سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ در مقطع کارشناسی
- ✓ راه‌اندازی ۷ دوره دکترا در رشته های "تاریخ تطبیقی و تحلیلی هنر اسلامی"، "زیبایی شناسی"، "نقد هنرهای اسلامی"، "حکمت هنر اسلامی"، "فلسفه علم و فناوری"، "معماری اسلامی" و "تاریخ و تمدن ملل اسلامی"
- ✓ راه‌اندازی ۳ دوره کارشناسی‌ارشد در رشته‌های "تاریخ هنر ایران باستان"، "تاریخ هنر جهان اسلام"، "تاریخ و تمدن ملل اسلامی" و ۴ دوره کارشناسی ارشد "هنر اسلامی" در دانشگاههای مختلف
- ✓ راه‌اندازی دوره کارشناسی‌ارشد ادبیات مقاومت
- ✓ تهیه و تدوین منشور اخلاقی استاد و دانشجو
- ✓ تشکیل دبیرخانه دائمی قرآن و عترت
- ✓ تشکیل کمیته برنامه‌ریزی درسی حوزه و دانشگاه
- ✓ اجرای طرح ثبت‌نام، انتخاب رشته و اعلام نتیجه و گرفتن کارت شرکت در آزمون به صورت اینترنتی در همه آزمونهای سازمان سنجش
- ✓ تأسیس دانشکده کارآفرینی در دانشگاه تهران
- ✓ ایجاد مرکز داده های علمی کشور

- ✓ ایجاد نظام ثبتي طرحهای پژوهشی و رساله های کارشناسی ارشد و دکترا و درگاه علمی کشور
- ✓ راه اندازی فن بازار مجازی در سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران
- ✓ برنامه ریزی و پیاده سازی و عملیاتی کردن سامانه الکترونیکی کارآموزی در سطح ملی
- ✓ برگزاری اولین مسابقات ملی روباتیک در جشنواره جوان خوارزمی
- ✓ طراحی و ساخت آزمایش دستگاه توزیع کننده داروی ترک اعتیاد
- ✓ طراحی و ساخت دستگاه تست موتور ادیکارنت برای موتورهای هواپیما
- ✓ طرح حمایت از دانشجویان دوره دکترا از طریق تقویت وضعیت معیشتی آنها
- ✓ تدوین آیین نامه دوره دکتری پژوهشی
- ✓ تدوین آیین نامه دوره کارشناسی ارشد آموزشی
- ✓ طرح تحول راهبردی نظام آموزش عالی کشور
- ✓ تدوین برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در آموزش
- ✓ اجرایی کردن ساختار جدید جذب اعضای هیئت علمی
- ✓ تدوین اساسنامه فدراسیون ورزشهای دانشگاهی کشورهای حاشیه دریای خزر
- ✓ تدوین و ارائه طرح بازارچه های دانشجویی
- ✓ ارائه طرح راه اندازی رادیو دانشجو
- ✓ طرح فضا سازی قرانی
- ✓ طرح راه اندازی خانه ادبیات فارسی
- ✓ راه اندازی طرح مدیریت انجمن های علمی و دانشجویی در دانشگاهها
- ✓ آموزش مجازی و تخصصی انجمن های علمی - دانشجویی
- ✓ طرح نخستین المپیاد قرآنی دانشجویان کشور
- ✓ تشکیل کمیته آزاد اندیشی در دانشگاهها و حوزه های علمیه
- ✓ برگزاری دو دوره جشنواره بین المللی فارابی ویژه تحقیقات علوم انسانی سال های ۸۶ و ۸۷
- ✓ توسعه فضاهای فرهنگی با افتتاح ۱۰ خانه فرهنگ و ۴۲ خانه فرهنگ در حال ساخت و ایجاد کلبه های فرهنگ در دانشگاهها
- ✓ اهدای بیش از ۱۰۰ هزار فرهنگ کارت در حمایت از فعالان فرهنگی و فعالیت های فرهنگی
- ✓ برگزاری جشنواره منطقه ای مرواریدی در صدف و نمایشگاه حدیث حسن به طور منطقه ای و سراسری با محوریت عفاف و حجاب

- ✓ راه‌اندازی پایگاه اطلاع‌رسانی قرآنی وزارت علوم و سایت ستاد اقامه نماز
- ✓ ارسال بسته فرهنگی با عنوان سین هشتم به دانشجویان ایرانی خارج از کشور به مناسبت عید نوروز
- ✓ تشکیل ستاد راهبردی نوآوری و شکوفایی در سطح وزارت و تدوین برنامه های مربوطه
- ✓ تهیه RFP و طرح‌های اجرایی برای تحقیقات راهبردی در زمینه‌های اولویت‌دار
- ✓ انعقاد تفاهم‌نامه با مرکز مطالعات و همکاری‌های علمی و بین‌المللی جهت تدوین اطلس نوآوری جهان اسلام
- ✓ برپایی نمایشگاه دستاوردهای سی ساله وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- ✓ درج نام چند شخصیت ملی و فرهنگی ایرانی در فهرست مشاهیر یونسکو (از جمله امام محمد غزالی، سنایی غزنوی، رودکی، سیدجمال الدین اسد آبادی)
- ✓ فراهم ساختن زمینه های راه اندازی دو کرسی یونسکو در ایران شامل کرسی "تحقیقات مدیریت، برنامه ریزی دانشگاهی و تضمین کیفیت در آموزش عالی" و کرسی "همکاری دانشگاه وضعیت در فرآیند توسعه پایدار"
- ✓ پیگیری اجرایی شدن برنامه‌های ارائه شده وزیر به مجلس شورای اسلامی که خوشبختانه بیش از ۹۵٪ آن اجرایی شده یا در حال اجرا است.
- ✓ اجرای طرح توزیع صبحانه در دانشگاه ها
- ✓ راه اندازی مشاوره تلفنی با سطح پوشش تمام خوابگاههای تهران با پوشش مجموعاً ۵۰ هزار دانشجو در هر ماه
- ✓ ساماندهی نظام آماری آموزش عالی کشور برای اولین بار
  - تدوین پرتال ثبتی آموزش عالی
  - تشکیل بانک اطلاعاتی آمار ثبتی آموزش عالی
  - تشکیل بانک اطلاعاتی ثبتی اعضای هیات علمی تمام وقت (بخش دولتی)
  - جمع آوری آمار آموزش عالی ایران
- ✓ تدوین سند توسعه پژوهش و فناوری کشور
- ✓ تدوین اسناد ملی بیوتکنولوژی، فناوری هوا، فضا و ... و تصویب برخی در شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ✓ طراحی و تدوین و تعریف چارچوب، اجزا و ساختار نقشه جامع علمی کشور
- ✓ ارسال بسته فرهنگی با عنوان سین هشتم به دانشجویان ایرانی خارج از کشور به مناسبت عید نوروز
- ✓ اجرای طرح توزیع صبحانه در دانشگاه ها
- ✓ راه اندازی مشاوره تلفنی با سطح پوشش تمام خوابگاههای تهران با پوشش مجموعاً ۵۰ هزار دانشجو در هر ماه

- ✓ تهیه، تصویب اجرای برنامه تمام وقت تعامل مدیریت دانشگاه ها با دانشجویان
- ✓ ایجاد واحد امور کنسولی
- ✓ تدوین آئین نامه کمیسیون موارد خاص استانی
- ✓ طرح پایش سلامت جسمی روانی دانشجویان
- ✓ تدوین و برگزاری اولین المپیاد نخبگان دانشجویان سراسر کشور
- ✓ تدوین و برگزاری اولین المپیاد ورزشی فرهنگی دانشجویان شاهد و ایثارگر
- ✓ ایجاد دفاتر جدید رایزنی علمی در آلمان، چین، اوکراین و مالزی
- ✓ ارزشیابی مدارک تحصیلی دانش آموختگان خارج از کشور از راه دور و همچنین ارزشیابی دوره های مجازی
- ✓ کوتاه کردن روال اداری برای تأییدیه مدارک دانشگاهی کل کشور از طریق تفویض اختیارات وزارت علوم به دانشگاه ها، وزارت امور خارجه و قوه قضائیه
- ✓ برگزاری اولین المپیاد ملی ورزشی دانشجویان دانشگاه های کشور به پیشنهاد وزارت متبوع و با مشارکت دانشگاه های تابعه و دانشگاه آزاد اسلامی
- ✓ ارتقای ورزش دانشجویان و کسب مقام سیزدهم در بین ۱۸۰ کشور جهان در ورزش دانشجویان جهان (یونیور سیاد)
- ✓ تاسیس فدراسیون علمی ورزش های دانشگاهی
- ✓ برگزاری نمایشگاه جامع دستاوردهای سی ساله وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

اداره کل روابط عمومی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری